

УДК 657.223

**ФІНАНСОВО-ІНВЕСТИЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЗБІЛЬШЕННЯ
ПРИБУТКОВОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ:
ПОДАТКОВИЙ АСПЕКТ**

О. Чижшин, к. е. н.

Чортківський навчально-науковий інститут підприємництва і бізнесу

Постановка проблеми. У ринкових умовах господарювання саме від обраних напрямів здійснення фінансово-інвестиційної політики залежить ефективність досягнення коротко- та довгострокових цілей підприємства. Це призводить до вироблення конкретних управлінських рішень стосовно реалізації фінансово-інвестиційних програм і збільшення їх прибутковості.

Формування позитивних результатів від впровадження фінансово-інвестиційних програм підприємства значною мірою залежить від цільового переорієнтування системи оподаткування, що повинно стимулювати активізацію інвестиційних процесів економіки України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагомий внесок у вирішення багатьох із перелічених проблем зробили вітчизняні вчені-економісти М.І. Бондар, З.В. Задорожний, Я.Д. Крупка, О. Лайко, А.А. Пересада, О.П. Ратушна, П.Я. Хомин, однак залишилися ще питання, які потребують прискіпливішої уваги дослідників.

Постановка завдання. Наша мета – дослідити економічну сутність формування доходів підприємства в результаті впровадження фінансово-інвестиційних програм розвитку підприємства з врахуванням тенденцій впливу податкового законодавства; окреслити основоположні аспекти податкової політики держави в напрямі активізації розвитку інвестиційної діяльності підприємства.

Виклад основного матеріалу. Сучасні тенденції економічного розвитку в Україні спрямовані на інтенсифікацію методів досягнення ефективності виробництва та рентабельності продукції. Господарська практика підприємств орієнтована на розвиток виробництва нових видів продукції, а це вимагає залучення коштів інвесторів на придбання основних засобів, нових технологій, які забезпечуватимуть раціональне використання сировини і матеріалів, підвищення якості продукції, зменшення втрат і відходів, підвищення ефективності господарювання [2, с. 121].

В умовах ринкової економіки особливої актуальності набуває подальше вивчення економічної природи витрат, доходів і фінансових результатів фінансово-інвестиційної діяльності, їх ролі в економіці підприємств. Для забезпечення безперебійного виробничого процесу, як правило, власних коштів підприємства недостатньо. Проведені дослідження показали, що в передових країнах світу (США та Євросоюзі) залучення інвестиційних ресурсів і здійснення фінансових запозичень для розвитку виробництва є звичною справою, для України ж це проблема через слабку взаємодію можливих учасників фінансово-інвестиційного процесу. Зокрема держава не забезпечує належною законодавчою базою інвесторів,

які очікують лише швидких надприбутків, а безпосередньо виробники неспроможні оперативно оцінити ситуацію на ринку та власні фінансові й виробничі можливості. Тому від створення ефективної інтегрованої структури взаємозв'язку підприємств, організацій та компаній, муніципальних органів влади, державних органів управління та законотворення, належно врегульованої системи обліку та контролю за всіма етапами використання фінансово-інвестиційних ресурсів залежить розвиток виробничого сектору економіки країни загалом.

Річні обсяги доходів фінансової та інвестиційної діяльності у підприємств вітчизняної будівельної галузі станом на початок 2013 року залишаються досить низькими – на рівні 8-12% (або зовсім відсутні) від загальних доходів на підприємствах. Така ситуація спровокована несприятливим нормативно-правовим і соціально-економічним кліматом у державі, нерозвинутим фондовим ринком, непрогнозованою та «штучно» стримуваною інфляцією, високим податковим тиском, неефективним використанням амортизаційних відрахувань і низьким рівнем трансформації заощаджень населення до інвестування. Саме з цих причин виникає необхідність дослідити вагомість неопераційних доходів у напрямі забезпечення основних виробничих потреб для продовження ефективної економічної діяльності підприємства.

Недостатнє забезпечення підприємств інвестиційними та фінансовими надходженнями зумовлює потребу у формуванні досконалого інформаційного продукту з метою уникнення або зниження економічних ризиків [1, с. 223]. Для достеменного врахування фінансово-інвестиційної складової у потенціальних можливостях підприємства стосовно нарощування обсягів виробництва продукції, зменшення її собівартості, мінімізації витрат на придбання матеріалів, правильного розрахунку потенційного прибутку підприємств необхідно використовувати достовірні дані щодо показників доходів від усіх видів діяльності підприємства.

Для реалізації своїх функцій у процесі господарювання підприємство поєднує різні види діяльності: безпосередньо виробництво продукції чи надання послуг; вкладення грошових коштів у капітальні інвестиції чи придбання або продаж цінних паперів; купівля і продаж валюти, інших оборотних і необоротних активів. За видами обліку фінансово-інвестиційних доходів поділ відбувається на дохід у фінансовому й управлінському обліку та дохід, який визнається з метою здійснення податкових розрахунків, що зумовлено веденням і складанням декларації з податку на прибуток підприємств.

Формування доходів фінансово-інвестиційної діяльності за звітний період відбувається в тому самому періоді, який виступає звітним (місяць, квартал, рік), а доходи, не отримані або заплановані і неотримані в попередньому до звітного періоду, враховуються у звітному періоді, але визнаються доходами минулого періоду. Доходи майбутнього періоду плануються на майбутній звітний період, а отримуються – у звітному.

Контрольованість вказаних доходів визначається метою і суб'єктами, для яких вони призначені. Зокрема внутрішня контрольованість необхідна для управлінського персоналу у структурі фінансового та управлінського обліку. У зовнішній теж використовуються показники фінансової та іншої звітності для

користувачів кредитних установ, податкових органів, акціонерів, які не беруть участі в управлінні підприємством [4, с. 50].

Позитивний фінансовий результат залежить не лише від вмілого зниження собівартості чи інтенсивності випуску продукції, а більшою мірою саме від продуманої фінансово-інвестиційної політики підприємства щодо отриманих кредитних послуг, інвестування, зниження ризику виникнення надзвичайних витрат чи втрат. Прибуток є індикатором ефективності всіх аспектів діяльності підприємства, тому дає поштовх до залучення нових інвесторів чи позитивного рішення щодо отримання кредиту у фінансовій установі. Саме від детального дослідження показників прибутковості залежатиме подальша діяльність підприємства.

Із набуттям чинності Податкового кодексу України прибуток підприємств до оподаткування стали визначати як різницю між доходами і витратами. Амортизація необоротних активів виробничого призначення є складовою витрат. Доходи і витрати в Податковому кодексі переважно формуються відповідно до вимог П(С)БО [6, с. 73]. І це не випадково, оскільки різні соціальні групи (власники, працівники, кредитори, інвестори) по-різному оцінюють ті чи інші об'єкти обліку, тому неминучі неоднакові методологічні підходи до визначення фінансових результатів. Саме від правильно чи неправильно вибраної методики розрахунку фінансових результатів, у тому числі прибутку, залежить розмір сплачених податків, відрахувань у фонди, на виплату дивідендів. Для цього податкова політика повинна бути переорієнтована з фіскального на регуляторне спрямування й сприяти активному залученню інвестицій в ті сектори економіки, які є стратегічно важливими для сьогодишнього та майбутнього забезпечення добробуту суспільства [3, с. 10].

Висновки. Для визначення фінансового результату користуються різними методиками розрахунку, основними з яких є економічний і бухгалтерський підходи, у зв'язку з чим часто виникають розбіжності. Вважаємо, що необхідно прийняти єдину методику розрахунку, яку слід запровадити на законодавчому рівні. Вона дасть змогу стабілізувати методологію бухгалтерського обліку на підприємствах і спростити розрахунок податку на прибуток.

У практиці зарубіжних систем обліку розмір отриманого прибутку вважається відображенням ефективності використання власного чи вкладеного капіталу і його приросту протягом певного часу. Крім того, вагомого значення набувають швидкість повернення вкладених оборотних і необоротних коштів та інтенсивність повернення вкладеного капіталу і можливостей його зростання. Враховуючи цей досвід, вважаємо, що і в наших економічних умовах за сприятливого нормативно-правового та податкового клімату слід інтенсифікувати відтворення капіталу за рахунок зростання ресурсного забезпечення інвестиційного процесу. З огляду на це саме державна податкова політика є потужним регулюючим механізмом, що спроможний спрямувати пріоритетність стратегічного розміщення капіталу в певних галузях економіки, а саме:

1. Надання перспективних пільг за довгострокового інвестування бізнес-проектів;

2. Диференційований підхід до оподаткування у стратегічно важливих секторах економіки, проте з низьким рівнем рентабельності;

3. Стимування вітчизняних інвесторів і зацікавлення іноземних привабливими напрямками оподаткування бізнесу у разі залучення капіталу в розвиток пріоритетних сфер економіки України.

Водночас саме врахування витрат на сплату податків не належить до тих, що впливають на розмір економічного прибутку і враховуються в розрахунку фінансового результату, спонукає до визначення чистого прибутку від усіх видів витрат, у тому числі й витрат на сплату податків. Це у свою чергу дає змогу уникнути впливу невідповідності доходів і витрат різних звітних періодів у визначенні прибутку.

Бібліографічний список

1. Бондар М. І. Інвестиції та джерела фінансування інвестиційних ресурсів / М. І. Бондар // *Фінанси, облік і аудит : наук. зб. / відп. ред. А. М. Мороз*. – К : КНЕУ, 2010. – Вип. 15. – С. 220–227.
2. Крупка Я. Д. Принципи обліку та розкриття інформації щодо інвестиційних процесів / Я. Д. Крупка // *Стан і перспективи розвитку обліково-інформаційної системи в Україні : матеріали II Міжнар. наук.-прак. конф.* – Тернопіль, 2012. – С. 121–123.
3. Лайко О. Перспективи впровадження концепції інвестиційно-орієнтованого оподаткування в Україні / О. Лайко // *Економіст*. – 2013. – № 4. – С. 9–12.
4. Плахтій Т. Ф. Об'єкти обліку розрахунків за податками відповідно до бухгалтерського та податкового законодавства / Т. Ф. Плахтій // *Облік і фінанси АПК*. – 2012. – № 1. – С. 46–52.
5. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 р. № 2755-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.rada.gov.ua>.
6. Ратушна О. П. Обліково-аналітичне забезпечення аналізу результатів діяльності / О. П. Ратушна // *Облік і фінанси АПК*. – 2012. – № 1. – С. 72–77.

Чижишин О. Фінансово-інвестиційна стратегія збільшення прибутковості вітчизняних підприємств: податковий аспект

Запропоновано дослідити економічну сутність формування доходів підприємства в результаті впровадження фінансово-інвестиційних програм розвитку підприємства. Пропозиція обґрунтована з огляду на сучасний економічний стан держави та можливості підприємств із врахування тенденцій і впливу податкового законодавства. Висвітлено основні проблеми, які стримують розвиток фінансово-інвестиційного «буму» серед вітчизняних підприємств. До основних проблем, що стримують інтерес до інвестування, належить неузгодженість облікової, податкової та нормативно-правової складових з боку державних інституцій та, як наслідок, незацікавленість з боку інвесторів. Як результат сформовано основоположні напрями активізації інвестиційної діяльності з врегулюванням впливу податкових навантажень на різні спектри економічної діяльності підприємств.

Ключові слова: інвестиція, фінансування, облік, дохід, фінансовий результат, податкова система.

Chyzyshyn O. Financial and investment strategy of profitability increase of domestic enterprises: tax issues

In the article it is proposed to investigate the economic substance of income of the enterprise as a result of the financial and investment programs of the company. This proposal is

justified in view of the current economic state of the state enterprises and the possibility of taking into account trends and the impact of tax laws. The basic problems that hinder the development of financial and investment "boom" in the midst of domestic entrepreneurs. The main problems that hinder the interest in investing are inconsistency in accounting, tax and legal side of the state institutions and the consequent lack of interest on the part of investors. As a result, it is formed the basic directions of intensification of investment activity of enterprises of Ukraine with tax impact loads on the different spectrum of economic activity.

Key words: investment, finance, accounting, revenue, financial results, the tax system.

Чижишин О. Финансово-инвестиционная стратегия увеличения прибыльности отечественных предприятий: налоговый аспект

Предложено исследовать экономическую сущность формирования доходов предприятия в результате внедрения финансово-инвестиционных программ развития предприятия. Предложение обосновано с учетом современного экономического положения государства и возможностей предприятий, исходя из тенденций и влияния налогового законодательства. Отражено основные проблемы, которые сдерживают развитие финансово-инвестиционного «бума» среди отечественных предпринимателей. К основным проблемам, которые сдерживают интерес к инвестированию, отнесены несогласованность учетной, налоговой и нормативно-правовой составляющей со стороны государственных институций и, как следствие, незаинтересованность со стороны инвесторов. Как результат сформированы основополагающие направления активизации инвестиционной деятельности с урегулированием влияния налоговых нагрузок на разные спектры экономической деятельности предприятий.

Ключевые слова: инвестиция, финансирование, учет, доход, финансовый результат, налоговая система.